

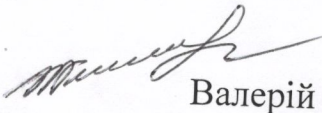

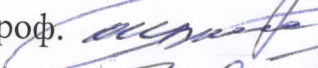
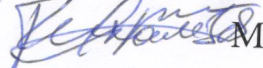
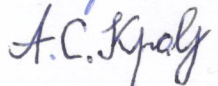
Міністерство освіти і науки України
Харківський національний автомобільно-дорожній університет

Автомобільний факультет

Кафедра автомобілів ім. А.Б. Гредескула

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

ДОСЛІДЖЕННЯ РОБОЧОГО ПРОЦЕСУ ГАЛЬМІВНИХ ПРИВОДІВ З
ЕЛЕКТРОННИМ КЕРУВАННЯМ

Завідувач кафедри д-р техн. наук, проф.		Валерій КЛИМЕНКО
Нормоконтролер канд. техн. наук, доц.		Михайло ХОЛОДОВ
Керівник канд. техн. наук, доц.		Олександр ЯРИТА
Консультант канд. техн. наук, проф.		Олег БОГАТОВ
Консультант д-р техн. наук, проф.		Микола МИХАЛЕВИЧ
Здобувач гр. АА-61-24		Олексій КРАВЧЕНКО

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Факультет _____ автомобільний
Кафедра _____ автомобілів
Освітньо-кваліфікаційний рівень магістр
Галузь знань _____
Спеціальність 133 Галузеве машинобудування

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри автомобілів,
проф. Клименко В.І.

“ 20 ” 10 2025 рік

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Кравченко Олексій Сергійович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Дослідження робочого процесу гальмівних приводів з електронним керуванням

керівник роботи Ярита Олександр Олександрович, к.т.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ректора ХНАДУ від 8 жовтня 2025 року №155

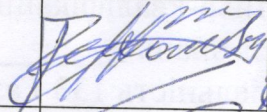
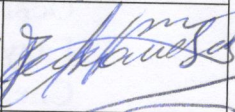
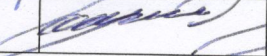
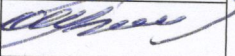
2. Строк подання студентом роботи 17.12.2025 року

3. Вихідні дані до роботи: -

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Вступ. 1. Передумови появи гальмівних систем з електронним керування; 2. Особливості будови гальмівних приводів з електронним керуванням; 3. Теоретичні дослідження робочого процесу електропневматичного гальмівного приводу; 4. Визначення конкурентоспроможності транспортного засобу; 5. Охорона праці; Висновки; Перелік посилань.

5. Перелік графічного матеріалу: -

6. Консультанти розділів проекту

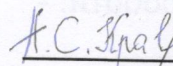
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Визначення конкурентоспроможності розробки	Михалевич М.Г.		
Охорона праці	Богатов І.О.		

7. Дата видачі завдання: 20.10.2025 року

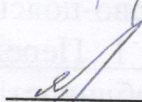
КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів дипломного проекту	Строк виконання етапів проекту	Примітка
1	Вступ. Передумови появи гальмівних систем з електронним керуванням	20.10.2025-26.10.2025	
2	Особливості будови гальмівних приводів з електронним керуванням	27.10.2025-06.11.2025	
3	Теоретичні дослідження робочого процесу електропневматичного гальмівного приводу	07.11.2025-23.11.2025	
4	Визначення конкурентоспроможності транспортного засобу	24.11.2025-02.12.2025	
5	Охорона праці	03.12.2025-10.12.2025	
6	Оформлення пояснювальної записки	11.12.2025-17.12.2025	
7	Підготовка матеріалів до захисту	18.12.2025-21.12.2025	

Здобувач

 Олексій КРАВЧЕНКО

Керівник проекту (роботи)

 Олександр ЯРИТА

РЕФЕРАТ

Дипломний робота містить: 75 с., 20 рис., 14 табл., 29 джерел, 1 додаток.

ГАЛЬМІВНИЙ ПРИВІД, ГАЛЬМІВНА СИСТЕМА, ТРАНСПОРТНИЙ ЗАСІБ, ГІДРАВЛІЧНИЙ ПРИВІД, ПНЕВМАТИЧНИЙ ПРИВІД, ЕЛЕКТРОПНЕВМАТИЧНИЙ ПРИВІД, ЕЛЕКТРОГІДРАВЛІЧНИЙ ПРИВІД, ЕЛЕКТРОПНЕВМАТИЧНИЙ ПРИВІД.

Об'єкт дослідження: гальмівні приводи з електронним керуванням.

Мета роботи: дослідження робочого процесу гальмівних приводів з електронним керуванням.

В ході виконання кваліфікаційної роботи магістра був проведений аналіз існуючих традиційних видів гальмівних приводів (механічних, пневматичних та гідравлічних) та їх сучасних аналогів з електронним керуванням. Значна увага була приділена ключовим елементам пневматичного гальмівного приводу з електронним керуванням, а саме модулятору тиску. Були проаналізовані та порівняні переваги та недоліки обраних схем з урахуванням їх ефективності та відповідності сучасним вимогам.

Результати кваліфікаційної роботи можуть бути використані при аналізі та проєктуванні приводів гальмівних систем з електронним керуванням або модернізації вже існуючих.

ЗМІСТ

Вступ.....	5
1 Передумови появи гальмівних систем з електронним керування	7
1.1 Пневматичний гальмівний привід.....	7
1.2 Гідравлічний привід гальм.....	10
2 Особливості будови гальмівних приводів з електронним керуванням	13
2.1 Електромеханічні гальмівні приводи	13
2.2 Особливості будови електропневматичного гальмівного приводу.....	17
2.3 Гідравлічні гальмівні приводи з електронним керуванням	23
2.4 Система гальмування за допомогою дротів Brake-By-Wire (BBW)	26
3 Теоретичні дослідження роботи модулятора тиску у складі електропневматичного гальмівного приводу	32
3.1 Побудова математичної моделі модулятора тиску електропневматичного гальмівного приводу	32
4 Визначення конкурентоспроможності гальмівних приводів.....	43
4.1 Метод ієрархій.....	43
4.2 Розрахунок за методом ієрархій	45
5 Охорона праці.....	54
5.1 Аналіз нормативних документів	54
5.2 Виробнича санітарія.....	55
5.3 Пожежна безпека.....	56
5.4 Екологічна безпека.....	57
5.5 Розрахунок площі вікон для бічного природнього освітлення.....	58
Висновок.....	65
Література.....	66

ВИСНОВОК

У ході виконання кваліфікаційної роботи магістра мною були проаналізовані найбільш розповсюджені типи приводів гальмівних систем транспортних засобів, такі як механічний, гідравлічний та пневматичний. Зважаючи на світову тенденцію до цифровізації транспортних засобів, з метою кращої взаємодії та інтеграції усіх систем автомобіля, основна увага дослідження була приділена аналогам традиційних гальмівних приводів з електронним керуванням.

Були детально розглянуті декілька видів гальмівних схем з електронним керування для кожного типу приводу, а саме електромеханічний привід гальм типу Mando, електропневматичні приводи гальм, запропоновані компанією Wabco, та електрогідравлічний варіанти, у тому числі система Brake-by-wire. Ретельно проаналізовані їх особливості, недоліки та переваги. Значна увага була приділена модулятору тиску, що є одним із найважливіших елементів у електронних приводах гальмування, його принципу роботи та параметрам.

Була ретельно проаналізована робота модулятора електропневматичної гальмівної системи. Основна увага була приділена аналізу роботи електропневматичного гальмівного приводу в залежності від зміни ступеню завантаження транспортного засобу, а саме при нормальному завантаженні, надмірному та недостатньому.

У економічному розділі був проведений аналіз різних приводів гальмівних систем за допомогою методу ієрархій, а саме: пневматичного, гідравлічного, електромеханічного, електропневматичного та електрогідравлічного. Оцінка конкурентоспроможності відбувалась за вісьмома критеріями, головними з яких були надійність та швидкодія.

У розділі охорони праці були проаналізовані нормативні документи, що стосуються безпеки на підприємстві та був проведений розрахунок для визначення площі вікон для бічного природнього освітлення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Електронний ресурс: <https://www.automotive-technology.com/articles/types-of-braking-systems-and-types-of-brakes>.
2. Склярів В. М. Конструкція автомобіля. Частина друга. Трансмісія і ходова частина: Підручник // В. М. Склярів, В. П. Волков, Р. М. Кузнєцов, М. В. Склярів, В. В. Стельмашук. – Харків: ХНАДУ; Луцьк: Луцький НТУ, 2012. – 384 с.
3. Електронний ресурс: <https://www.automaster.net.ua/>.
4. Електронний ресурс: <https://master.shop/articles/pnevmatichna-galmivna-sistema-avtomobilya>.
5. Електронний ресурс: <https://ua.motofocus.eu/news/50478>.
6. Hua, X., Zeng, J., Li, H., Huang, J., Luo, M., Feng, X., Xiong, H., & Wu, W. (2023). A Review of Automobile Brake-by-Wire Control Technology. Processes, 11(4), 994. <https://doi.org/10.3390/pr11040994>.
7. Chenhua Hu, Guangyong Panb, Linzhan Kongc, Junhua Yu (2023). Research of Brake by Wire System. 2479 (2023) 012051: <https://doi.10.1088/1742-6596/2479/1/012051>.
8. Congcong Li, Guirong Zhuo, Chen Tang, Lu Xiong, Wei Tian, Le Qiao, Yulin Cheng and Yanlong Duan (2023). A Review of Electro-Mechanical Brake (EMB) System: Structure, Control and Application. Sustainability 2023, 15(5), 4514; <https://doi.org/10.3390/su15054514>.
9. Михалевич М.Г. Теоретичні основи систем керування зчепленням транспортних засобів категорій N3 та M3 з механічною трансмісією: дис. ... доктора техн. наук: 05.22.02 / Михалевич Микола Григорович. – Харків, 2021. – 368с.
10. Розрахунок та дослідження взаємодії структурних модулів електропневматичного гальмового приводу : монографія / А. М. Туренко, В. І. Клименко, В. О. Богомолів, Д. М. Леонтьєв, М. Г. Михалевич, О. В. Куріпка ; Харків. нац. автомоб.-дор. ун-т. – Харків : ХНАДУ, 2020. – 124 с.

11. Пат. 111107 Україна, МПК В60Т8/36 В60Т8/24 В60Т13/74 F15В9/03. Електронно-пневматична гальмівна система транспортного засобу / Клименко В. І., Шуклінов С.М., Рижих Л.О., Красюк О.М., Босенко Є.І.. – №а201407918 заявл. 14.07.2014; надр. 27.08.2014, Бюл. №16.

12. Електронний ресурс: <https://www.zf.com/products/en/cv/emea/home/cv.html>.

13. Дон Є.Ю. Удосконалення динамічних властивостей електропневматичного гальмового керування колісного транспортного засобу: дис. ... кандидата техн. наук: 05.22.02 / Дон Євген Юрійович. – Харків, 2020. – 168с.

14. Електронний ресурс: <https://www.wabco-customercentre.com/catalog/docs/8150100153.pdf>.

15. Електронний ресурс: <https://www.wabco-customercentre.com/catalog/docs/8150100933.pdf>.

16. Електронний ресурс: <https://studfile.net/preview/9715787/page:17/>.

17. Красюк О.М. Удосконалення електронно-пневматичної гальмової системи автотранспортних засобів: дис. ... кандидата техн. наук: 05.22.02 / Красюк Олександр Миколайович. – Харків, 2011. – 188с.

18. Леонтьев Д.М. теоретичні основи гальмування багатовісних транспортних засобів з електропневматичною гальмовою системою; дис. доктора технічних наук / Леонтьев Дмитро Миколайович. – Харків, 2021, – 355с.

19 Леонтьев Д. М., Дон Є. Ю. (2019) Обґрунтування раціонального закону зміни тиску в електропневматичному гальмовому приводі під час екстреного гальмування. Вісник Харківського національного автомобіле-дорожнього університету, 84, 21-30.

20. Леонтьев Д. Чебан А., Красюк О. (2013) Удосконалення статичної характеристики електроннопневматичної гальмівної системи. Симпозіум українських інженерів-механіків. 115 – 116.

21 Дон Є. Ю. (2017) Теоретичні дослідження впливу зміни тиску в електропневматичному гальмівному приводі на динаміку руху коліс КТЗ . Вісник Національного технічного університету «Харківського політехнічного інституту». Серія : Динаміка і міцність машин. - 39(1261), 14-18. <https://doi.org/10.20998/2078-9130.2017.39.115761>.

22. Михалевич М.Г. Визначення конкурентоспроможності розробки. – Х.: ХНАДУ, 2020. – 10 с.

23. Електронний ресурс: <https://www.bosch-mobility.com/en/solutions/driving-safety/ibooster/>.

24. Електронний ресурс: <https://uk.manuals.plus/bosch/abs-m5-kit-clubsport-manual>.

25. Каслін М. Д., Штода Л.В. МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ до виконання випускної кваліфікаційної роботи бакалавра за спеціальностями: 133 - «Галузеве машинобудування» та 142 - «Енергетичне машинобудування». Аналіз безпеки життя та діяльності людини на виробництві. - Х.: ХНАДУ, 2018. - 29 с.

26. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.

27. Методичні вказівки щодо розробки розділу «Охорона праці та безпека в надзвичайних ситуаціях» в дипломних проектах, роботах та магістерських дисертаціях студентів за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» та «магістр» для студентів спеціальності механічного факультету ХНАДУ. / Укладачі: О.І. Богатов, О.В. Крайнюк – Харків: ХНАДУ, 2023 – 41 с.

28. Електронний ресурс: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1410-04#Text>.

29. Електронний ресурс: https://elib.lntu.edu.ua/sites/default/files/elib_upload/ЕНП%20Захарчук%20О.В/page24.html.